WASHINGTON

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефони: HEnderson 4-0807, 4-0237
Бюл. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 266. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 29-го ГРУДНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 29, 1953. No. 266. VOL. LXI.

ЗМІНИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ МАЮТЬ ВТРИМАТИ ТЕПЕРІШНЮ ВИСОТУ ЗАТРУДНЕНИХ

НОВА ПОДАТКОВА СИСТЕМА ПОВИННА СПРИЧИНИТИСЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ВСІХ НАРОДНИХ РЕСУРСІВ — ЗАПЕВНЯЮТЬ ГОСПОДАРСЬКІ ДОРАДНИКИ ПРЕЗИДЕНТА

Вашингтон. — Уряд президента Айзенгавера опрацьовує зміну податкової системи, яка допомогла б втримати варстати праці для робітників при допомозі нових інвестицій. Про це говорив господарський дорадник президента д-р Ґебріел Годж в радіовій і телевізійній дискусії з демократичним сенатором і визначним економістом Полем Г. Даґлесом, який твердив, що теперішній республіканський уряд допускає до обниження продукції, що може перемінитися в нову депресію. Д-р Годж заявив, що пляновані зміни в податковому законі, це тільки частина загальної програми уряду, яка змагає до того, щоб використати всі ресурси цієї країни і не допустити до зросту безробіття, що тепер позначується. Годж сказав, що президент розгорне цей плян у трьох своїх зверненнях до Конґресу: у промові про Стан Унії, яку Айзенгавер виголосить 7 січня, у зверненні про бюджет — що буде представлене кілька днів пізніше, і в промові про господарський стан країни. Всі ті три звернення президента міститимуть „основну філософію уряду в господарських справах" і відповідні засоби до втримання теперішнього стану добробуту в цій країні. Податки мають бути зредуковані на 5,000,000,000 долярів, бо 1 січня зменшується на 10 відсотків прибутковий податок, і касується податки від надмірних прибутків. Д-р Годж не міг докладно говорити про майбутні податки, бо ця справа ще обговорюється фахівцями. Але він сказав, що уряд думає про те, щоб заохотити капітал до нових інвестицій, бо ця справа важливіша для господарського життя країни від того, чи на якийсь малий відсоток будуть зменшені податки промисловим корпораціям. Годж сказав, що треба усунути всі ті перешкоди, які є неспонукливі для капіталу, і які свідчать про несправедливий розподіл податкових тягарів. Сенатор Даґлес домагається зредукувати податок від надмірних прибутків тільки тоді, коли б направду ця країна стояла перед депресією, але коли країна знаходиться ще в добробуті, то ці податки від надмірних прибутків повинні служити для збалянсування бюджету. Годж твердив, що покищо немає більшого обмеження продукції, хоч і видно мале обмеження в господарстві ЗДА. Уряд змагає до того, щоб господарською політикою створити такі умовини, при яких капітал охоче робив би інвестиції і підтримував теперішній добробут країни, використовуючи всі можливі її ресурси.

Плянують звільнити від оподаткування 700 долярів на кожну особу

Вашингтон. — Демократичний сенатор Роберт С. Керр, член Сенатської Фінансової Комісії, хоче поставити внесок на найближчій сесії, щоб дотеперішню суму 600 долярів, яку звільнялося від оподаткування, збільшити до 700 долярів для платника податку, і для кожної особи, що є на його утриманні. Керр заявив, що таке збільшення суми, звільненої від оподаткування, облегшить становище найбідніших податковців. До 1946 року сума, звільнювана від оподаткування, становила лише 500 долярів, від того часу вона збільшилася до 600 долярів, а тепер сенатор Керр пропонуватиме збільшити її до 700 долярів. Збільшення на 100 долярів звільнюваної від оподаткування суми коштувала б державну скарбницю коло 2,600,000,000 річно. Тому сенатор Керр пропонуватиме не зменшувати від 1 квітня 1954 року на 5 відсотків податку від корпорацій. Внаслідок затримання податку від корпорацій в дотеперішній висоті, державна скарбниця мала б майже 2,000,000 долярів. Внесок сенатора Керра підтримують багато інших конґресменів і сенаторів.

Пропонують об'єднати соціяльне забезпечення з допомогою для старих осіб

Вашингтон. — Голова Підкомісії Способів і Метод в Палаті Репрезентантів, Карл Т. Куртіс запропонував у листі до конґресмена Деніла А. Ріда, голови цієї повної комісії, об'єднати соціяльне забезпечення з федеральною допомогою для тих старших віком осіб, які не мають достатніх засобів на прожиття. Запропонована зміна закону про соціяльне забезпечення давала б право на соціяльне забезпечення всім особам, яким минуло 65 років життя. Соціяльне забезпечення виплачується з окремого фонду, яким завідує федеральний уряд. Фонд складають всі ті, що мають право на соціяльне забезпечення. Публічною допомогою старим особам понад 65 років життя, які не мають достатніх засобів для прожитку, завідують стейти, але федеральний уряд видає їм субсидії на цю ціль зі своїх податків. Цю допомогу виплачується як ласку в випадку потреби, а соціяльне забезпечення — це законом набуте право. Соціяльне забезпечення виплачують у висоті від 25 до 165 долярів, а допомогу — в сумі 25 долярів місячно.

В АМЕРИЦІ

● **Голова Комісії** Військових Справ в Палаті Репрезентантів Дюї Шорт заявив, що президент Айзенгавер, мабуть, не буде вносити до Конґресу проєкту про те, щоб американська молодь відбувала скорочений 6-місячний військовий вишкіл поруч тих юнаків, що відбувають нормальну дворічну військову службу. Шорт гадає, що немає виглядів на ухвалення цього проєкту.

● **Пані Вайолет С. Ґаср** дістала відшкодування в сумі 164,311 долярів за те, що бомбовик вбив її чоловіка Ірвіна, налетівши на дім, в якому він перебував. Пан Снайдер дістав 56,749 долярів за те, що той бомбовик вбив йому двоє дітей.

● **В Шикаго**, центрі м'ясного промислу ЗДА, в місяці листопаді забито 1,608,793 штуки рогатої худоби. В 11 місяцях ц. р. там забито 15,976,553 штуки. В порівнянні з минулим роком це рекордове число, бо в 1952 році в тому самому часі забито тільки 11,912,952 штуки, а рекордове довеперішнє число було 1947 року, коли забито 14,178,264 штуки.

● **Нансі Лайонс** святкувала Різдво Христове в тюрмі, бувши заарештованою поліцією за те, що хотіла вкрасти парфуми і калитку з 213 долярів. Це вже її 29-те арештування, бо завжди перед святами вона пробує щось украсти.

ПОМЕР ДМИТРО КАПІТУЛА, Б. ГОЛОВА УНС ТА ДОВГОЛІТНІЙ ГОЛ. КОНТРОЛЕР

МекАду, Пенсилвенія. — Минулої п'ятниці, на саме латинське Різдво 25-го грудня перед полуднем, тут помер колишній голова Українського Народного Союзу та довголітній і до кінця свого життя голова Контрольної Комісії УНСоюзу, бл. п. Дмитро Капітула. Покійний походив із села Святкова Велика, повіт Ясло, Західня Україна (Лемківщина). Народився 14-го жовтня 1873 року і вже в 1888 році, маючи 15 років, — прибув до З'єдинених Держав Америки. До Українського Народного Союзу вступив у 1900-му році та був одним з найстарших піонерів цієї організації. Про свою працю в і для УНСоюзу написав Покійний сам коротку статейку, яка поміщена в тількищо виданій ювілейній книзі УНСоюзу: „Українці у вільному світі" та в якій м. ін. сказано:

„Я був головою Українського Народного Союзу в тому часі, коли він переходив свої найбільші кризи та промощував собі шлях до кращого майбутнього.

Перший раз обрано мене головою — тоді ще Руського Народного Союзу — на 10-тій конвенції, що відбулася 10-го липня 1908 р., у Филаделфії. Тоді конвенції відбувалися ще що кожних два роки й мене вибирали головою впродовж чотирьох конвенцій підряд.

Другий раз обрано мене головою УНС на 11-тій конвенції 23-го вересня 1910 р., в Клівленді, Огайо. На тій конвенції ухвалено змінити назву тодішнього Руського Народного Союзу на Руський Греко-Католицький Союз, що було викликало велику боротьбу між членами. Ця ухвала не була переведена, бо вона була проти статуту, але вона завдала Союзові багато шкоди.

Третій раз був я вибраний головою УНСоюзу на 12-тій конвенції, дня 13-го вересня 1912 р., у Вилксбері, Па.

Четвертий раз обрано мене на голову вже таки Українського Народного Союзу на 13-ій конвенції в Воффало, Н. Й., у вересні 1914-го року. На черговій, 14-тій конвенції, яка відбулася в жовтні 1917-го року в Гарисбурґу, Па., я вже зрікся кандидатури на голову й ним обрано тоді Константина Кирчова.

За мого головства в УНСоюзі були переведені такі головні зміни:

Змінено назву Руського Народного Союзу на Український Народний Союз в 1914 р.

Бл. п. Дмитро КАПІТУЛА

Закуплено „Свободу" від Видавничої Спілки на власність УНСоюзу в 1903 р.

Придбано власний дім УНСоюзу в Джерзі Сіті в 1910 році.

Перейдено з розметової на модерну систему забезпечення на підставі табелі смертности в 1914 році.

Переведення цих ухвал і змін коштувало тоді багато труду та було причиною величезних і затяжних криз, але ці зміни — як це виявила опісля дальша історія УНС та його сьогоднішній стан — були рішальні для дальшого розвитку цієї найбільшої організації американських українців. Цим змінам УНСоюз завдячує у великій мірі свій дальший світлий розвиток."

На конвенції в Вофало в 1914-му році Покійний, зрезиґнувавши з кандидатури на голову УНС, був обраний членом Головної Контрольної Комісії, а від 1933-го року був уже постійно перевибираний на цей уряд, що його виконував аж до своєї смерти. Останнім офіційльним актом Покійного було піднесення американського і українського прапорів під час святочного відкриття Союзівки, новопридбаної вакаційно - відпочинкової оселі Українського Народного Союзу біля Кергонксон, Н. Й., в липні ц. р. Похорони Покійного, що назавжди залишиться в історії Українського Народного Союзу та американсько-української громади, призначено на вівторок, 29-го грудня, в Мек Аду.

РІЗДВЯНІ СВЯТА У СВІТІ Й У ЗДА

Безпосередньо перед традиційним засвіченням високої на 35 стіп ялинки перед Білим Домом у Вашинґтоні, президент Айзенгавер виголосив в навечер'я Різдва Христового промову через радіо до американського народу і всіх народів вільного світу, заявляючи, що „наші надії великі, хоча світ все ще є поділений на два протилежні табори". Кажучи про молитви за мир і свободу, президент Айзенгавер підкреслив, що комунізм, визнаючи доктрини матеріялізму і автоматизму, тим самим заперечує людську гідність, отже не признає також Бога. Тому й свобода релігійного вірування є нероздільною частиною такої організації світу, де були б свобідні уряди. Президент особисто побажав „Веселих Свят" 516 членам штабу й персоналу Білого Дому.

Папа Пій XII виголосив через радіо Різдвяну промову до всіх народів світу, адресуючи свої слова головно до державних мужів, від яких залежить мир і війна. Він докоряв тим, які думають, що в підвищуванні продукції різних артикулів збуту і в підвищуванні добробуту громадян лежить ціль людства. Миру і свободи, мовляв, не можна встановити матеріялістичним підходом до розв'язування нинішньої великої міжнародної кризи, кризи політичної і кризи духової. Слова папи були звернені особливо до Франції, хоч він і не назвав її.

Навіть московське радіо надавало „Веселих Свят" світові. „Мирне і щасливе життя" є тепер, мовляв, ближче для всього світу, як було коли-небудь. При цій нагоді Москва скаржилась, що „деякі держави" воліють приймати рішення, оперті на силі, як мирно „договорюватись".

614 осіб згинули в ЗДА під час Різдвяних свят в катастрофах

Ню Йорк, Н. Й. — Цього року на Різдвяні свята була гарна погода і тому на шляхах ЗДА панував великий рух. Те саме було і на летунських та залізничих лініях. Передбачалось, що на самих тільки автострадах і вулицях міст згине 510 осіб. Але це число було трохи менше — в автових катастрофах згинули тільки 453 особи, а від інших нещасливих випадків, як пожежі тощо, 161 особа, так, що всіх смертних випадків було 614. Від пожежі згинули 73 особи, а 88 осіб від інших нещасливих випадків.

Президент обмежив довіз вівса до ЗДА

Оґеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер проголосив обмеження довозу вівса з усіх закордонних країн, крім Канади, встановивши, що до ЗДА можна буде ввезти до 30 вересня 1954 року тільки — 2,500,000 бушлів. Два тижні тому президент обмежив був довіз вівса з Канади на 23,000,000 бушлів до 30 вересня 1954 року. Президент зробив це з огляду на те, що кількість імпортованого вівса шкодить внутрішній політиці підтримування державою цін на рільничі продукти.

ВІДБУВСЯ УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВИЙ З'ЇЗД У НЮ ЙОРКУ

З'ЇЗДОМ ВІДЗНАЧЕНО 80-РІЧЧЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА І 35-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК; ПРОФ. АНДРІЙ ЯКОВЛІВ ПРОВОДИВ З'ЇЗДОМ; 3-ДЕННІ НАРАДИ З'ЇЗДУ БУЛИ МОГУТНЬОЮ МАНІФЕСТАЦІЄЮ ВІЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ В ПРОТИСТАВЛЕННІ ДО КОМУНО-МОСКОВСЬКОЇ НЕВОЛІ

Ню Йорк. — „Цей Український Науковий З'їзд у цій вільній країні можна вважати великою перемогою ідей Вашинґтона, Джефферсона і Шевченка та одною з ґарантій кінцевої і повної перемоги над московською неволею" — схарактеризував коротко проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, голова Американського Відділу Наукового Товариства ім. Шевченка, перший Український Науковий З'їзд, що відбувся в Ню Йорку в днях 26, 27 і 28-го грудня для відзначення 80-річчя з дня заснування Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові та 35-річчя з дня заснування Української Академії Наук в Києві. З'їзд був скликаний і приготований спільно Американським відділом НТШ та Українською Вільною Академією Наук у ЗДА, які для тієї цілі були створили окрему комісію, що її очолював проф. Володимир Січинський. У З'їзді взяло участь біля 200 осіб (175 зареєстрованих), а на пленарних засіданнях та на поодиноких комісіях виголошено біля 100 доповідей з різних ділянок науки.

Відкриття З'їзду

З'їзд відкрито формально в залі філософічного факультету Колумбійського університету в суботу, 26-го грудня передполуднем. Відкрив його голова спільної Комісії НТШ і УВАН, яка приготовляла З'їзд, проф. Володимир Січинський, підкреслюючи в короткій промові, що цей з'їзд є першою більшою концентрацією і маніфестацією українських наукових сил у вільному світі, під час безпощадного гноблення і нищення української науки та української думки в окупованій московськими большевиками Україні. Учасники З'їзду аклямацією прийняли пропозицію проф. Січинського, щоб на голову З'їзду обрати найстаршого віком та одного з найбільш заслужених мужів української науки, проф. Андрія Яковлева. Вступні промови виголосили проф. Роман Смаль-Стоцький, голова Американського Відділу НТШ, та проф. Михайло Ветухів, голова УВАН у ЗДА. Обидва вони промовляли на переміну англійською і українською мовами та підкреслювали значення вільного розвитку української науки і її вагу як для поневоленої України, так і для вільного світу. Обидва промовці висловлювали вдячність американському народові, що допоміг врятувати смертельно загрожені розбитки української науки й тепер дає їм можливість продовжувати їхню наукову працю в обставинах повної волі. Проф. Смаль-Стоцький окремо зупинився на значенні та праці створеного перед 80-ти роками Наукового Товариства ім. Шевченка, а проф. Ветухів схарактеризував значення і працю створеної перед 35-ти роками у столиці вільної України, Києві, Української Академії Наук та її пересмниці на еміґрації, Української Вільної Академії Наук у ЗДА. Проф. Ветухів і проф. Стоцький, як і інші промовці, зокрема підкреслювали велике значення солідарности українських науковців, виявленої і заманіфестованої цим спільним Науковим З'їздом. Привіт від головної управи НТШ склав особисто її діючий заступник голови проф. Микола Чубатий, а д-р Фединський відчитав надісланий привіт від голови головної Управи УВАН, підписаний професорами Білецьким і Рудницьким. Привіт від Канадійського Відділу НТШ склав особисто проф. І. Вертипорох. Палкі привіти передали З'їздові представники чеських, білоруських та грузинських науковців.

На відкритті З'їзду були й американські гості, а проф. Филип Мозлі, голова Слов'янського Відділу Колумбійського Університету, був у почесній президії.

На відкритті Мистецької Вистави

В полудневих годинах того ж дня, в суботу, частина учасників З'їзду була приявна на відкритті Української Мистецької Вистави, влаштованої Об'єднанням Українських Мистців в Америці в приміщеннях Літературно-Мистецькому Клюбі. У виставі, яку відкрив голова Об'єднання професор Сергій Литвиненко, беруть участь своїми творами: М. Анастазієвський, П. Андрусів, М. Білинський, М. Бутович, Ю. Вуцманюк, Марія Гарасовська-Дацишин, Я. Гніздовський, С. Гординський, Д. Горняткевич, Л. Гуцалюк, Ольга Дядинюк, О. Канюка, В. Кричевський (мол.), Катря Кричевська, Л. Кузьма, З. Макаренко, П. Мегик, М. Мороз, Людмила Морозова, М. Мирош, І Паливода, С. Пастухів, Р. Пачовський, О. Повстенко, Ю. Повстенко, М. Радиш, С. Рожок, Наталія Стефанів, М. Тулик, П. Холодний, Ірина Шухевич, С. Литвиненко, Б. Мухин, А. Павлось, В. Сімянців, М. Черешньовський та інші. Разом виставлено 106 експонатів.

В Українському Інституті Америки

Пополуднева сесія З'їзду відбулася в суботу в приміщеннях Українського Наукового Інституту в Бабилоні біля Ню Йорку, створеному й очолюваному відомим українським промисловцем Володимиром Джусом. Ґостинний господар подбав про перевіз гостей-науковців автомобілями з місцевої залізничої станції до приміщень Інституту, де на них вже очікувала перекуска. Перед науковою сесією відбулись, під проводом п. Джуса та його сина й заступника Теодора, відвідини фабрики відомих в американській та світовій індустрії прикріплювачів Джуса (Джус-фестенерс). Це велика і наймодерніше устаткована фабрика оригінального винаходу п. Джуса. Продукційна можливість фабрики велика. Раніше вона працювала майже виключно для військових потреб, але тепер винахід п. Джуса має широке застосування також в цивільній індустрії.

Після відвідин фабрики та наукової сесії, під час якої виголошено низку доповідей, відбулася спільна вечеря. Науковців вітав п. Джус, підкреслюючи їхні великі завдання в обставинах американської волі та передаючи дальше ведення вечора заступникові голови Інституту, відомому нашому купцеві п. Платонові Стасюкові. Про організаційну систему Інституту, його завдання і цілі говорив ред. Роман Купчинський. Голова Українського Народного Союзу, п. Дмитро Галичин, вітав Науковий З'їзд від УНС, підкреслюючи, що саме Український Народний Союз вже десятки років тому поклав основи під всебічний розвиток українського життя в цій країні. Промовляли під час вечері проф. Р. Смаль-Стоцький, проф. Володимир Дорошенко, ред. Василь Мудрий та інші.

В неділю, 27-го грудня, праця З'їзду продовжувалась знову в Колумбійському університеті, де проф. Ветухів закрив пленарні сесії короткими підсумками, повідомляючи, що поодинокі комісії продовжуватимуть свою працю в понеділок, 28-го грудня.

Матеріяли З'їзду будуть своєчасно опубліковані.

КОРЕЙЦІ СТУРБОВАНІ ВІДКЛИКАННЯМ ДВОХ АМЕРИКАНСЬКИХ ДИВІЗІЙ

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР ПЕРЕСТЕРІГАЄ КОМУНІСТІВ ПЕРЕД ВІДНОВЛЕННЯМ АҐРЕСІЇ. — НА МІСЦЕ АМЕРИКАНСЬКИХ ДИВІЗІЙ ПРИЙДУТЬ НОВОСТВОРЕНІ КОРЕЙСЬКІ

Сеул. — Заява Президента Айзенгавера, яку він склав в суботу 26 грудня під час свого перебування на Різдвяних святах в Оґесті, Джорджія про те, що американські військові сили в Кореї будуть „ступнево зредуковані", викликала велике стурбовання серед південно-корейських кіл. За заявою президента Айзенгавера будуть відкликані 2 американські піхотні дивізії, себто 32,000 фронтових вояків, крім допоміжних формацій. Президент пояснив це рішення адміністрації перемир'ям в Кореї, заступленням суходільної піхотної сили іншими родами зброї і збільшенням військової сили самих корейців. Вправді президент Айзенгавер нічого не говорив про можливість застосування атомової зброї на корейському фронті, але в коментарі кореспондента „Ню Йорк Таймсу" з Оґести, який подав ту вістку, — сказано про можливе перевезення до Кореї атомової артилерії. Сам президент ЗДА перестеріг комуністів, щоб не вбачали у цій постанові зменшення американських збройних сил в Кореї доброї нагоди для нової аґресії, бо вона, мовляв, зустрілася б „з ще більшою відсіччю, як раніше". Зате південно-корейський міністер закордонних справ Таї заявив, що було б доцільнішим для справи безпеки Кореї додати ще дві нові дивізії з Америки, а не забирати назад тих, що вже там є. Південно-корейський прем'єр Чін висловив збентеження, заявивши, що про американську постанову відкликати з Кореї 2 дивізії дізнався щойно з преси. Однак, насправді вже з початком минулого тижня шеф об'єднаних американських військових штабів, адмірал Радфорд, поінформував про це безпосередньо південно-корейського президента Синґмана Рі. Щодо південно-корейських військ, то від часу перемир'я сформовано 3 нові дивізії, вивінувані американською зброєю. Правда, вони наполовину менші від американських, але переводиться вишкіл дальних контингентів корейської молоді і старшин, що внедовзі уможливить створення ще двох корейських дивізій. Серед американських вояків і старшин в Кореї заява президента Айзенгавера зробила різнородне враження. Один вояк висловився, що це — „найкращий Різдвяний дарунок, що його можна було дістати". Але більшість американських військовиків стурбовані, чи зменшення військових сил ЗДА в Кореї не відіб'ється погано на справі миру й об'єднання Кореї. Проте вони потішають себе тим, що президент Айзенгавер — високий і авторитетний військовий фахівець і найкраще знає, яка військова сила потрібна на корейському фронті. Відкликання понад 40 тисяч вояків з Кореї до ЗДА дасть велике грошове заощадження і є одною з позицій, які склалися на квоту 5 більйонів, що їх рішено скреслити з військового бюджету і зменшення прибуткового податку.

В Індо-Китаї розпалилась знову війна

Сайґон. — У зв'язку з переходом комуністичних партизанів, що розпоряджають добре зорганізованою і вивінуваною армією, до наступу, в Індо-Китаї розпалились знову бої. В аванґарді йдуть дві партизанські дивізії, які перерізали територію одної з трьох автономних індо-китайських країн, Ляос і наблизились до кордонів Сіаму (Таї). Командувач партизанів і лідер індокитайських комуністів, Го Чі-мін звернувся до підлеглих йому коло 120,000 партизанів із закликом „знищити ворожі сили". Комуністична індо-китайська армія постала з партизанських відділів, що зорганізувались були ще проти японської окупації країни за другої світової війни.

Захід розглядає совєтську пропозицію відложити конференцію в Берліні до 25 січня

Бонн. — Західньо-німецький уряд переконаний, що західні великодержави погодяться на передану їм в останню суботу совєтську контрпропозицію пересунути термін передбаченої конференції „малої чвірки" з 4 на 25 січня. Тому, що в совєтській ноті нема ніяких принципових застережень, а говориться тільки про саму дату, про те, щоб формально все ще існуюча рада високих комісарів в Німеччині вирішила, в якому будинку має відбуватися конференція і підготовила інші технічні її подробиці — нема сутніх причин не погодитися на це.

В СВІТІ

● **Кардинал Спелман** перевів Різдвяні свята в Кореї і відправив Богослужби для різних частин війська в різних місцевостях. В середу відлетить назад до ЗДА.

● **Армія південних корейців** збільшилась на дві нові дивізії, 26-ту і 27-му, що їх вишколили й вивінували американці. Разом є тепер 18 піхотних південно-корейських дивізій, кожна силою поверх 12,000 вояків, крім технічних і допоміжних частин.

● **У Касабляніка в Марокко** вибухла зроблена хатнім способом бомба на вулиці, вбиваючи 16 і ранючи 24 особи. Бомба була поміщена в ґазоліновій банці на 5 ґалонів і підкинена на базарі, де було найбільше скупчення людей. Подібну бомбу знайдено теж на центральній поштовій конторі.

● **Ілля Еренбурґ**, відомий совєтський пропаґатор і донощик на всіх „нереволюційних" письменників, раптом оголосив статтю в московському журналі „Знамя" з домаганням скасувати надмірну цензуру над письменницькою творчістю підсовєтських письменників. Еренбурґ, повторяючи давні правди, відомі всьому світові та заборонені лише в Совєтах, боронить тепер „свободу творчости".

● **Єлисавета II** перебуває на Новій Зеляндії і відвідує місцеві племена, що приймають її своїми традиційними урочистими церемоніями. Перебування королеви на Новій Зеляндії захмарене великою залізничною катастрофою, в якій згинули коло 160 осіб: поїзд злетів у пропасть після того, як хмаролім підмулив залізничий міст.

● **Інша велика** залізнича катастрофа сталася в Чехословаччині, де наїхали один на другий поїзди, на шляху Братислава-Прага. Згинуло понад 100 осіб.

● **Відень** має тепер 2 мільйони мешканців, але фахівці обрахували, що за 50 років це число зменшиться наполовину. Смертність і народжуваність у Відні відносяться як 2:1. Масовий спадок населення в цьому місті є наслідком вимирання і виїзду до інших місцевостей в зв'язку з катастрофальними мешкальними умовинами і загальною бідою.

● **Жовта мряка** знову вкрила Лондон. Його мешканці масово понадягали маски з остраху перед затрусненим димом із димарів, що насичує мряку. Світла на вулицях і по крамницях не всилі прояснити лондонського дня, що перетворився в ніч.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ДВА СВІТИ

До всіх тих діяметральних протилежностей, що характеризують вільний, демократичний західній світ та совстський світ терору, рабства і нужди, долучились в останньому часі ще два конкретні приклади: засуд і покарання совстських шпигунів в Америці — Розенбергів, та засуд і покарання співтворця совстської рабовласницької і терористичної системи — Берії в Совстському Союзі.

Усім ще в живій пам'яті т. зв. справа подружжя Розенбергів. Ці совстські шпигуни викрали і видали Москві американську таємницю атомової зброї. Докази їхнього злочину, потвердженого в додатку рідним братом шпигунки, виключали найменший сумнів. Судовий процес проти тих шпигунів тривав довгі місяці, був публічний і коштував мільйони долярів. Обвинувачені мали всі можливості оборони. Рівночасно комуністичні п'яті колони в цілому світі вели найінтенсивнішу кампанію і ширили всі можливі брехні, грали на всіх людських почуваннях, всілякими трюками й підступами намагалися вплинути на публічну опінію, включно з Апостольською Столицею, щоб рішення суду вийшло на користь Розенберґів. Зчинилась неймовірна міжнародна комуністична оргія довкола врятування тих найбільш злочинних в історії шпигунів. Американське правосуддя, зі свого боку, не тільки не ставило в цьому жадних перешкод, але, навпаки, з крайньою терпеливістю й справді зі зав'язаними очима давало час і нагоду використати всі засоби на їх оборону. І щойно тоді, як всі ті засоби були вичерпані, справедливість промовила своє слово — і злочинці були покарані.

З другого боку маємо приклад з Берією, одним з найголовніших творців терористичної комуністичної системи. Не без причини став він другим з черги володарем у Кремлі після смерти Сталіна. Але перший в тій черзі, Маленков, потребував відповідного закріплення свого становища, потребував на це відповідної кровної жертви не тих мільйонів, що їх кожночасно розторощує совстська система, але жертви з-поміж самої пануючої кліки. Він вибрав на це Берію, обернувши його впродовж одної ночі на „американського шпигуна", „зрадника комунізму" і „ворога народу". Опісля відбувся „суд", який тільки „заповіджено" тоді як він починався, і про який тільки повідомлено тоді, як він скінчився і як Берії вже не було на світі. Хто знає, як виглядав той суд? Які були докази вини Берії? Хто його боронив і чи взагалі була яка оборона? Які конкретні злочини, коли, де й як поповнив Берія та інші, розстріляні разом з ним його „спільники"? До чого і як вони „призналися"? Коли, де й як їх розстріляно? Де були в тому часі всі ті комуністичні „гуманітаристи" та їхні прихвосні, що домагалися уласкавлення Розенберґів, і чому ані слова не сказали вони в обороні „людського життя"? На якій підставі звелів Кремль своїм рабам влаштовувати мітинги та „вимагати" смерти для Берії та інших?

Таких і подібних запитів можна б ставити багато більше. Відповідь на них зайва для всіх тих, що знають большевизм і його суть. Але яку відповідь дадуть собі ті, що все ще плутаються в тенетах комуністичної пропаґанди, або ті наївні, що сподіваються на будь-яку зміну на „ліпше" в Совстському Союзі?

Суд і засуд Берії не є ані нічим новим, ані не найкращим прикладом большевицького божевілля. Це тільки один з безлічі кривавих фраґментів комуністичної диктатури, які повторюватимуться так довго, як довго існує ця диктатура. Але цей фраґмент ще раз пригадує світові діяметральну протилежність та непрохідну пропасть між сьогоднішніми „двома світами". І знову виникає запит: якими мотивами керується західній світ та його провідники в своїх зусиллях „договоритись" з Кремлем на базі якогось компромісу? Який компроміс можливий з Кремлем? Чи ж може західній світ піти на компроміс і перейняти частину тягару комуністичного зла під умовою, що Кремль прийме частину західнього добра? Здоровий глузд підказує, а всі факти підтверджують, що не може бути жадного компромісу, який уможливив би співіснування цих двох світів і що раніше чи пізніше мусить прийти до остаточного вирішення, котрий з тих двох світів „переживе".

Роман Смаль-Стоцький

ПОСЛАННЯ НАДІЇ

Промова голови американського відділу НТШ, проф. Романа Смаль-Стоцького, до українського народу з приводу 80-річчя НТШ та Наукового З'їзду в Ню Йорку, виголошена 26-го грудня 1953 р. через „Голос Америки".

До Вас — дорогі колеґи-науковці, до Вас — професори університетів і академічна молоде, до всіх Вас, дорогі Сестри і Брати поневоленої України ось це слово від Наукового Товариства ім. Т. Шевченка в Америці!

Вісімдесят років тому, 1873 року, зусиллями патріотів і науковців всієї України засновано було у Львові наше наукове товариство, цю найстаршу українську академію наук, створену воістину самою нацією. Це була гідна відповідь української нації на ганебної пам'яті валуєвські переслідування української мови 1863 року. Туди, у Львів, на захід спаслося все наше культурне і наукове життя, що його московський царат намагався задушити. Царський указ 1876 року, цей огидний документ московського варварства, вже не міг досягнути НТШ у Львові, під розмірно ліберальною Австрією; воно стало вільним вогнищем науки всієї України у вільнім тодішнім світі!

Організація НТШ у Львові — це зворотна точка у боротьбі української нації за наукову правду, за волю, державність і соборність.

Поперше, його заснування було ясним висловом волі всієї української нації залишитися згідно з нашими історичними традиціями частиною европейської культурної спільноти, воно було водночас рішенням України у двобою поміж Европою і Москвою, що тоді вже був у повнім розпалі, вірно й завзято стояти по боці світу волі, прав людини і її гідности, по боці демократії та правдивого, нефальшованого християнства.

Подруге, його організація була проголошенням духової соборности нації, її культури й науки. Патріоти й науковці об'єдналися понад кордони Росії й Австро-Угорщини і спільно визначили програму наукової праці та шлях визвольної боротьби.

Потретє, патроном цієї програми проголошено Тараса Шевченка. Він, глибоко просякнутий християнськими ідеалами і їх героїзмом, він своїм полум'яним словом направив націю на мазепинський шлях безкомпромісової боротьби за волю й визначив їй ясний ідеал: новий і праведний закон Вашинґтона, пророчо передбачаючи місце його батьківщини Америки в сучасній боротьбі за волю всього світу проти Москви.

За минулих 80 років історія української нації та історія НТШ нероздільно злучені. НТШ оголосило досі поверх 600 томів наукових праць і виборол гідне місце українській науці у світі; воно на протязі довгих десятиліть було мозком і серцем всієї України, її духовим і науковим мечем, який 1917-18 року знову вписав на мапу Европи ім'я України, що його лукава Москва була вимазала; НТШ виховало наступні ґенерації українських науковців, що пізніше зорганізували дитину НТШ у Києві — в 30-их роках Москвою розгромлену Всеукраїнську Академію Наук, що зорганізували в Празі Український Університет, Наукові Інститути в Берліні та Варшаві, весь час затримуючи провід української вільної науки у вільному світі.

Це вогнище вільної української науки перетривало першу світову війну, польську займанщину, німецьку окупацію, і щойно по другій світовій війні Москва, обманувши Захід урочистими обіцянками пошанування засад Атлантійської Хартії та статутів Об'єднаних Націй, змогла зруйнувати це надбання української нації та насильно втілити його в Совстську Академію Наук України, цей світовий унікат, який не має відділу історії й філології того ж народу, що його науку вона нібито плекає. Тепер нові Валуєви-Паладіни новими московськими указами, більш жорстокими від царського з року 1876-го, знущаються над Україною, її мовою й культурою і продовжують та пильно виконують програму московського царату — русифікацію України та всіх немосковських поневолених націй.

Вірні заповітові свого патрона, Тараса Шевченка „де нема святої волі, не буде там добра ніколи" — більшість членів НТШ не поклонилися Москві, а пішли на скитальщину, щоб у вільному світі продовжувати НТШ-івські традиції служби народові й Богу. Голосимо Вам, Сестри і Браття, що обновлене НТШ діє в Америці, Австралії, Канаді та Европі, об'єднане в наукову спільноту. Голосимо Вам, що НТШ відновило свою видавничу діяльність в Европі, навколо свого осередку Сарсель біля Парижу, і тут в Америці, де є найбільше число його членів. Тут за допомогою наших жертвенних американських сестер і братів та Українського Конґресового Комітету НТШ купило вже свій Дім Української Культури і тут теж за частинною матеріяльною допомогою Східньо-Европейського Фонду, є в ході вже науково-видавнича діяльність в українській і англійській мовах. Голосимо Вам, що НТШ-івське вогнище вільної української науки у вільному світі продовжує голосити правду про Україну, і її не заглушать московські ступайки, що підшиваються під її ім'я, в Об'єднаних Націях! Запевняю Вас, що внуки Вашинґтона і наші американці українського роду допоможуть нам, щоб НТШ-івський голос вільної української науки лунав і в поневоленій Україні. А цей голос посилює ще й наша братня установа УВАН, що її відновили й тут в Америці співробітники розгромленої Москвою Всеукраїнської Академії в Києві.

Для вшанування нашого 80-ліття й 35-ліття Української Академії Наук ці дві установи зорганізували Науковий З'їзд, що ось тепер відбувається в метрополії світу, Ню Йорку, в Колумбійськім Університеті. Цей наш З'їзд, З'їзд вільної української науки у вільному світі, це велика перемога України над сучасною Москвою, царством тьми й сатани, це перемога наша над новою формою старого московського абсолютизму й імперіялізму. Цей наш З'їзд, Сестри і Браття, це для Вас переконливий доказ невмирущости ідеалів Т. Шевченка і, запевняю Вас, їх остаточної перемоги.

І в дні цього З'їзду Управа НТШ в Америці і всі НТШ-івці, на еміґрації сущі, шлють Вам сестри і браття, сердечний привіт і закликають Вас залишитися в серцях вірними заповітам Т. Шевченка, нашого патрона. З глибоким співчуттям згадуємо всіх наших засланців-мучеників по концтаборах і тюрмах, згадуємо теж засланців усіх поневолених народів, що знову „від молдаванина до фіна", від Кавказу по Туркестан, від татар до жидів — всі мовчать, бо „благоденствують". Глибоко хилимо голови наші перед безчисленними жертвами науки й народу нашого, вимордуваними Москвою, і молимо Бога, щоб приспішив день волі для всієї України, щоб приспішив той день, що його Тарас Шевченко заповів: „а діждемось таки колись" Вашинґтона з новим і праведним законом, що оберне Україну знову в край веселий і мир хрищений!

Микола Очерет

СВІДОМІСТЬ І ЖЕРТВЕННІСТЬ

На триденній конференції Юнайтед Джуїш Аппіл в готелі Волдорф Асторія в Ню Йорку вирішено зібрати в 1954 році 119,921,150 долярів. З цієї суми 90 мільйонів мають піти до Ізраїлю на розвиток рільництва, будівництва, зрошування пустель та інші потреби країни, 26 мільйонів одержить допомогова організація Джойнт, а решту розподілять за потребами. Так постановила фінансово найсильніша група жидів Америки, і можна мати певність, що заплановані кругло 120 мільйонів долярів будуть в наступному році в касі Юнайтед Джуїш Апіл.

П'ятий Конґрес Американських Українців запланував в 1952 році зібрати 250,000 долярів. На Конґресі були делеґати всіх українських громад і груп в Америці. Докладно обізнані з обставинами нашого життя, вони визначили своєю постановою аж надто скромну суму, але й цієї суми не зібрано. Як виходить із звіту Українського Конґресового Комітету, що його подано в брошурі „Український Національний Фонд 1953 року", в 1952 році зібрано лише 136,269 долярів. Мимоволі постає питання: чому це так? Чому жидівська група збирає встановлену ними самими суму, а ми — ні?

Щоб відповісти на це питання, мусимо приглянутись до платників, які внесли свої датки до Національного Фонду. „Є три роди Національного датку, — читаємо на 31 сторінці згаданої брошури". — По 10 долярів складають особи, що мають звичайний постійний заробіток, по 25 долярів — особи, що мають кращий постійний заробіток і по 50 долярів — бизнесмени, професіоналісти та заможні особи. Мусимо зазначити, що таке розмежування категорій платників дуже невиразне. Що значить: кращий заробіток? Коли робітник одержує за годину 1,25 доляра, то порівнюючи з 0,75 доляра, — це кращий заробіток. Але ж одержують і по 2,50 і по 3 доляри за годину. І ще: що значить категорія професіоналістів? Чи панотець нашої церкви є професіоналістом, чи ні? Лікар, що працює інтерном і заробляє менше як клінер, є професіоналіст чи ні? А коли є, то чому віднесено його до найвищої категорії платників?

Та справа не в цьому, бо в другому пункті на цій же сторінці брошури читаємо: „Національний даток складають усі українці й українки від 18-го року життя, що мають самостійний заробіток. Це — справа національної свідомости, політичної зрілости і особистого сумління кожного громадянина". Тож виходить, що саме національний даток є визначником політичної зрілости і національної свідомости нашої української спільноти і в 1952 році на цьому іспиті ми провалились.

Стає досадно за наших людей, а тому беремо до рук окремі листки платників і починаємо переглядати їх, щоб побачити, як воно є в житті. Бизнесмени... Їх у нас є з пару добрих сотень, але заплатило по 50 дол. три-чотири. Що поробиш: бизнесмен, де взяти йому оту „політичну зрілість", що про неї каже другий пункт. Професіоналісти — в основному це лікарі, що вже одержали „ляйсенси" і мають добру практику. Але в списках бачиш лише чотиря прізвища. Ми натрапили лише на два прізвища наших пан-отців, що внесли належні з них 50 дол. Що ж, нічого не поробиш: де взяти їм оту „національну. свідомість", що про неї каже другий пункт. Інакша справа з інженерами, професорами та іншими фахівцями, їх у нас одиниці, але прізвища всіх ми бачили в листах платників у найвищій категорії.

Проглядаємо далі. Особи з кращим постійним заробітком — їх майже нема в листах платників, бо ж хіба зарахує себе до „осіб з кращим заробітком" той, в кого нема ще ні дому, ні авта, ні телевізійного апарата... В першу чергу оті „спокуси", а вже потім національний даток. Так є і ми не мусимо закривати на це очі. Зате в категорію осіб з „особистим сумлінням" зарахували себе наші лікарі з „ляйсенсами", і саме тут ми зустрічаємо багато їх прізвищ.

Далі йдуть особи, що мають „звичайний постійний заробіток". Це ті воли, що тягнуть українського воза завжди й скрізь, куди б їх доля не закинула, але їх, на жаль, лише 10,000, і це їм ми завдячуємо ті успіхи нашої Централі, що вона мала в своїй роботі, це вони створили помітну матеріяльну базу своїй Централі. Ми знаємо, в більшості своїй, вони не мають ні домів, ні авт, але мають політичну зрілість і національну свідомість. Їм стає впоперек горла шматок хліба, коли вони не внесли національного датку, і саме вони його внесуть і наступного року. Вони завжди мають відкриті очі і не бояться в боротьбі за краще майбутнє свого народу жадних ворогів — своїх і чужих, їм не страшні жадні шептуни, розбивачі єдности „ідейні" і „шкурницькі", вони знають свій шлях і ніяка сила не зіб'є їх з нього, бо їм світить велика мета — Вільна Українська Держава. Але разом з тим вони вірять у „грудку здорового розуму", що її сам Господь вклав у голови нашого народу. І ось саме тому заклик нашої Централі: жадного українця в 1953 році, який не вніс би національного датку!

Стоїмо перед великим черговим іспитом нашої національної свідомости і політичної зрілости. Минулого року цей іспит склав 1% нашої спільноти. Від нас залежить цей відсоток піднести бодай до 75%, хоч бажано зрівнятись з найсильнішою і найсвідомішою групою — жидами, які мають 95—96% платників. Але зразу так високо не скочиш, і тому треба тверезо дивитись на дійсність, тому докладемо всіх зусиль, щоб виконати хоча б плян, намічений нашою Централею — дуже скромний, але промовистий — один мільйон долярів.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МОЛОДЕЧУ ЗЛОЧИННІСТЬ

Недавно відповідальні чинники країни заторкнули не тільки розміри, але й причини та наслідки молодечої злочинности, а це знак, що її не можна легковажити. З уваги на те, що передсвяточний час відвертає увагу загалу від неприємних справ, багато людей переходить над цим питанням до денного порядку. Одначе легковаження цієї справи не усуне небезпеки, на яку виставлене теперішнє покоління. Тому, крім самого лиха, треба ще застановитися й над відповідальністю за нього, якщо громадянство, як цілість, має жити нормальним життям.

Заголовки у щоденниках, що звертають увагу на суспільну небезпеку, говорять самі за себе, і тому варто з ними зазнайомитися. Отже в ранніх і пополудневих виданнях газет з минулого вівтірка та четверга ми читали: „Прослідження за зіпсуттям молоді веде до завулків", „Столичні кільканадцятирічні пияки опинилися в центрі насвітлення під час слідства", „Пиятство серед молоді вважається небезпекою для ума" і „Президент складає вину на батьків злочинної молоді".

Усі ці пересторога мають своє фактичне потвердження.

У новинці з Денверу, столиці Колорадо, повідомляється про переслухання перед сенатською правничою підкомісією, яка прослідкує молодечі злочини й зіпсуття в передових містах Америки. Таких переслухань буде 23, а Денвер призначено для цих переслухань в першу чергу. Судця з денверського молодечого суду, Филип С. Джілліям і виконний секретар Ради Добродійности, Рой Гордон, заявили перед підкомісією, що злочини, доконані молодими людьми в цьому місті, зросли на 150-180 відсотків. Це є головно еспанські американці, як національна група. Обидва свідки твердили, що еспансько-американські молоді злочинці походять з дільниць, де живуть нуждарі. Їхні батьки постійно п'яні, а матері крадуть в крамницях, — заявляли свідки. — І тому, що вони живуть в нужді, а проти еспанських американців панує упередження, молодь цієї групи сходиться разом під впливом спільних почувань меншевартости і ворожости до решти громадянства".

У вістях з Вашинґтону сказано таке: „Сенатські слідчі виявляють, як торгівля алькогольними напоями спричиняється до молодечої злочинности в столиці країни. Три члени комісії, що в пізніх годинах слідкували за поведінкою відвідувачів готелів з алькогольними напоями, готові доповісти сенатській правничій підкомісії, що саме вони бачили... Підкомісія, очолювана сен. Робертом Гендріксоном з Ню Джерзі, веде слідство по цілій країні над причинами, наслідками й можливою розв'язкою проблеми злочинности серед молоді. Слідчі звернули увагу на свої власні пороги після того, як вашинґтонська поліція повідомила, що кількість арештів серед молоді у столиці підскочила на 19 відсотків впродовж року, який закінчився 30 червня... Вони відвідали поправні доми для молоді і ствердили „потрясаючі" відносини, які викликають „публічний скандал" у тих установах.., В одній домі вони знайшли 15-річного хлопця-наркомана й 13-річну вагітну дівчину".

У ранньому виданні щоденників читаємо повідомлення з конференції, скликаної губернатором стейту Ню Джерзі, Алфредом Е. Дрісколем для дослідження алькоголізму серед молоді. Проф. Реймонд Дж. МекКарті з Центру Алькогольних Студій Єйльського університету заявив в присутності 300 членів конференції, що небезпека для молоді від алькоголю, „це — не божевілля, не запаморочення і не алькоголізм, а — сп'яніння. Тоді, коли фізичний і моральний стан молодої людини ще не зрівноважені, коли вона переходить у стан зрілости — тоді вживання алькоголю стає трагедію". Професор радив завести в школах курси для вивчення впливу алькоголю на організм людини. Він доражував звертати більше уваги на здержливість, ніж на небезпеку, яка приходить внаслідок пиятства".

Д-р К. Нілсон Дейвис, голова комісії для алькогольних студій у Филаделфії, заявив на цій конференції, що розв'язати питання пиятства можна лише тоді, коли цьому питанню віддаватимуть більше уваги лікарі і родини осіб, що потерпіли від алькоголізму. Він виявив свої труднощі у розпізнаванні, алькоголічних випадків. „Якщо пацієнт не признається, що він є часткою проблеми пиятства, то лікар не всилі йому допомогти" заявив д-р Дейвис. Подібну думку висловили й інші промовці.

Президент Айзенгавер, запитаний на пресовій конференції про його думку в справі відповідальности за великий зріст молодечої злочинности в країні, відповів, що слова „молодеча злочинність" треба замінити словами „невдача батьків". Після того він сказав, що „здивований" недостачею зрозуміння американською молоддю питання, що це таке Америка, і чому не раз треба йти на війну за цю країну. Далі президент заявив; „Я твердажу, що, кінець-кінцем, молодь становить Америку. Молодь — це Америка сьогоднішня, і, певно, що вона теж Америка майбутности. Наша відповідальність лежить у тому, щоб молодь зрозуміла, що ми успадкували по наших батьках традицію, яку передаємо їй. Тому, коли вона втішається радощами життя, вона повинна також розуміти, що перебирає й відповідальність за Америку".

Ці слова президента пригадують, що відповідальність за стан моральности падає не тільки на саму молодь, але й на батьків.

Володимир Барагура

ТРИВОЖНІ ДНІ ВІДНЯ

(6)

На другий день нова трудність: у харчовому уряді біля кожного столика — совстський солдат. Відрікаюся карток і навіть і не заходжу всередину. На щастя, за три дні совстські солдати в харчовому уряді зникають. Дістаю картки, але вони ніяк не розв'язують проблеми прохарчування. Харчуємося горохом, мукою й спорошкованим сиром. Зварити горох — ціла проблема. Треба послуговуватися т. зв. „гавсфройндом". Це — горщик із дірками довкола долішньої частини. В горщик накладається дрібненьких трісочок, наверх ставиться посудина, в якій вариться їжа. Треба щохвилини докладати трісочки, щоб підтримувати вогонь. На електрику й газ приходиться чекати кілька тижнів, і то зразу можна вживати їх тільки в означених годинах, звичайно пізнім вечором. Щоб придбати дров, ходжу на румовища розбитих домів і витягаю дошки й бальки. Треба бути обережним, щоб не спіймала поліція. Одного разу таки попався. Саме тягнув чудовий кусень дерева, коли почувся свист поліційного сюрчка і наказ злізати. Зсуваюся по стіні і прилягаю у ямі, але бистре око поліцая побачило мене: Вилазь! Нема ради. Разом з іншими йду на поліцію.

— А, авслендер! Не досить, що користаєте з гостинности, ще й грабуєте?

Але пускають, наказавши, щоб більше не попадався. Після того їздив по дрова до Вінервальду. Тут знову клопіт із побережниками. Але без свідків легше було зговоритись із ними при допомозі сигарет.

Поруч гороху другим найважливішим продуктом була картопля. Але її приходилося здобувати з великим трудом. Єдиним доставцем і свого роду мистцем в її здобуванні для нашої родини була моя жінка. Я не їздив, щоб не попастись у руки большевикам. Для жінок можливість арештування була мінімальна, хоч наражені вони на інші неприємності. В товаристві інших жінок, передягнених за старух, щоб забезпечитись від залицянь большевиків, моя дружина інколи по два дні бувала поза домом на далеких селах. Там ходили від хати до хати з сахариною, милом, сірниками, черевиками чи одягом, щоб виміняти це за картоплю. Не раз приходилося їй нести на собі тягар в кільканадцять кілограмів на плечах, бо поїзди не завжди ходили й не завжди брали пасажирів.

Одним із способів роздобути харчі була обмінна торгівля з совстськими вояками. За купон матеріялу на одяг, навіть поганенький, за черевики чи годинник, можна було отримати інколи доволі поважну кількість сала, муки, м'яса, цукру. Одначе згодом большевики навчились розуміти вартість цих матеріялів і не хотіли брати абищо, а й за кращі речі почали давати багато нижчу ціну, ніж на початку. Чимраз більше совстських людей появлялось на вулицях в костюмах, вшитих першорядними віденськими кравцями. І мої найближчі сусіди, старшини з команданатури через вулицю змінились основно. Зразу вони ходили в брезентових чоботах, з халявами „в гармошку", в полотняних сорочках поверх штанів і баранячих шапках. Одного разу побачив я на вулиці старшину, лице якого видалось мені знайомим. Він був у прекрасному мундурі, в шапці на зразок німецької. У руці держав рукавиці. На ногах у нього були бронзові півчеревики. Старшина видимо любувався промінням сонця, що, наче в дзеркалі, відбивалось у носках його ґлянсованих черевиків. Я напружив пам'ять і пригадав. Це — ляйтенант із командантури.

Передягнені елеґантно совстські люди в Відні контрастували з своїми земляками, які щойно прибули з СССР. Якось прийшов цілий транспорт жінок і дітей, що приїхали до своїх чоловіків. Їх везли окремими вагонами трамваю і негайно переганяли до будинку головної командантури. Все ж таки їм приходилось перейти кільканадесят кроків пішки. Не зважаючи на сильну охорону вояків, юрби віденців гналися за ними, як за дивовижею. І було на що дивитися: жінки в хустках або яскравих зелених і червоних беретах, що боляче хапали за очі, недбало зачісані, в довгих, сірих суконях чи пальтах. Діти в „будьоновках" і папахах на голові, у довгих до землі жакетах, підперезаних мотузками, деякі босоніж. За кілька день ці ж жінки позували перед фотографічними апаратами у... нічних сорочках, що їх одягли замість суконь, а на їх руках красувалось по кілька годинників. Шофери керували автами у дамських рукавицях.

Прийшов радісний день, свято Воскресіння Христового. У нас на столі — маленька пасочка. У костелі при Лерхенфельдській вулиці, де сотрудником наш священик, латинський парох погодився, щоб відправлялася торжественна Служба Божа в нашому обряді. Наші люди мало ходять до церкви св. Варвари, бо там крутяться большевицькі аґенти, які не дають спокою українському парохові. Службу Божу править кілька священиків, співає хор. Маса народу — своїх і чужих. Австрійці дивуються невиданому досі Богослуженню. Для полохливих служиться друга Богослужба в горішній каплиці. У проповідях священики додають духа вірним. Одначе піднесений, святковий настрій цього Великого Дня псує перша хвиля арештувань наших людей большевицькою й австрійською поліцією.

Побут у Відні стає чимраз тяжчий, бо австрійська влада щораз більше настоює на тому, щоб чужинці виїздили з Відня. Вимагають від них дозволу на перебування, який, одначе, дуже трудно одержати, бо його видають тільки тим, що мають працю, а її дістати майже неможливо. Поліція навідується зчаста до людей без права замешкання й загрожує, що силою буде їх видалювати. Раз-у-раз адміністраційні чинники укладають нові реєстри чужинців. Відмовляються видавати чужинцям харчові картки.

Продовження буде.

„ПОГАНО ОБСЛУГОВУЮТЬ ГЛЯДАЧІВ У КІНІ"

В. Віктор нарікає в „Радянській Україні" на те, що „погано обслуговують кіноглядачів у клюбі колгоспу „Комінтерн", Петриківського району, Дніпропетровської области. Ходити в кіно доводиться обов'язково парами, бо вартість місця — три карбованці, а в касі є тільки квитки вартістю по два карбованці. Через це доводиться брати вдвох три квитки. В залі вікна не засклені. Кожного разу, коли контролерові заманеться перевірити, чи не зайшов хто без квитка, роблять перерви у демонструванні кінокартини."

Оригінальний советський спосіб, як збільшити число глядачів у кінах, хоч ніхто не дбає про те, щоб засклити вікна.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ДОПОМОГУ ЗАЛИШЕНЦЯМ! ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. Box 1661, Philadelphia 5, PA.

СПРАВА ЧЕСТИ

Існують речі — ясні й зрозумілі, — речі, про які, здавалося б, навіть ніяково писати та про них нагадувати. До таких речей належить обов'язок кожного громадянина, що вважає себе свідомим членом своєї національної спільноти, спричинитись активно й реально до тих змагань, які ця спільнота провадить в ім'я свого життя, свободи й людської гідности.

Багато способів і форм існує для виявлення цієї активности, але далеко не для всіх вони приступні й можливі, з огляду на різні обставини життя, — як праця для заробітку, віддаль від центрів і т. д. Одначе, існує одна форма — загально-приступна і для всіх можлива, — це — спомагання національної праці матеріяльними засобами. У нас, в Америці, для цього існує загальновідома й усталена форма, — сплата Національного Датку до Народного Фонду.

Про Народний Фонд не будемо багато писати. За чотири роки існування ця інституція стала загальновідомою, а її чинність і благодатний вплив позначився на всіх ділянках нашого національного життя. Справді, майже всі ділянки черпають, — в більшій чи меншій мірі, — свої засоби із цього джерела. Чи то установи суто політичні, чи харитативні, чи наукові (НТШ, УВАН), чи високі наші школи (УВУ, УТГІ), чи організації студентські (ЦеСУС) чи об'єднання молоді (Пласт, СУМА), чи, нарешті, колективи мистецькі (Капеля Бандуристів, хор „Думка", Об'єднання Мистців) і т. д. — всі дістали свою скромну пайку з нашої національної скарбниці — Народного Фонду.

Так, Народний Фонд в Америці став фактично нашою загальнонаціональною скарбницею. Реальне життя стократно потвердило, що така скарбниця є потрібна, є необхідна, мало того — вона є передумовою можливости вияву нас, як спільноти. Але, разом з тим, як вказує реальне життя, ця скарбниця мусить бути повна, мусить бути багата, бо того вимагають обставини нашої боротьби, вимагає щоденна праця і, нарешті, вимагає наша національна гідність.

Так, вимагає наша гідність, бо українська справа нині вже не та, якою була ще недавно, — із суто-українського оточення вона вибилась на світовий форум і, власне, наша гідність і наша честь, як спільноти, вимагають, щоб на цьому міжнародному форумі ми не виглядали, як щось другорядне, меншовартне.

Так, є це справа нашої національної гідности й чести, але ця загальнонаціональна гідність складається з почуття гідности й чести кожного окремого члена спільноти, кожного окремого громадянина, що працює для цієї національної чести і боронить цю честь.

Сплата Національного Датку — є скромний, але одночасно й важливий акт в обороні цієї гідности й чести, і треба бути певним, що кожний з нас цей акт, — цей свій обов'язок, — виконає в повній свідомості його значення для всієї нашої великої справи...

В. П.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Сиракюз, Н. Й.

Листопадове Свято.

Старанням місцевого Відділу УКК, відбулось дня 22 листопада б. р. Листопадове Свято. Після відспівання Американського Національного Гимну і „Живи Україно" — у виконанні хору під керівництвом Й. Заяця, коротке вступне слово виголосив п. І. Пігуляк, голова місцевого Відділу УКК.

Доповідь д-ра І. Завалкута мусіла захопити присутніх, бо була вона добре продумана, коротка, цікава, жива, оригінальна у підході до обговорюваної теми, із дуже влучними і актуальними забарвленнями.

У мистецькій частині вечора взяли участь усі три місцеві хори.

Мішаний хор, під керівництвом Й. Заяця, відспівав три пісні: „Почаївська Божа Мати", „Заквітчали дівчатонька" і одну повстанчу пісню.

Соло В. Гука у „Почаївській" — було дуже миле.

Хор української православної Громади виступив теж з трьома продукціями, а то: „Вкраїно кат сконав", „Ой у лузі" і „Пусти мене мамо..". Хором диригував п. Л. Склонний.

Чоловічий хор, під дириґентурою М. Яворського виконав: „Чуєш брате мій", „За рідний край" і „Ура у бій".

Усі хори зарепрезентувались із своїми продукціями вдало і публіка не щадила їм рясних оплесків.

З декламаціями цього вечора виступили: п-ні В. Смик, В. Гук, С. Тишко, Вертишин і Гайдук. Всі вони вив'язались із свойого завдання добре.

Свято закінчено відспіванням Українського Національного Гемну.

Українське Громадянство виповнило простору залю Народного Дому по береги.

М. С.

Бруклин, Н. Й.

Листопадове Свято.

В неділю 15 листопада українці Бруклина обходили традиційне Листопадове Свято та 700-ліття заснування м. Львова в У. Н. Домі.

Свято відкрив п. Ю. Павчак. Промовляли: о. В. Возняк про заснування Львова; д-р Я. Падох про Листопадовий Зрив та п. Т. Глухий про актуальні справи, закликаючи присутніх до складання пожертв і Національного Фонду. Збірка принесла $105.80.

З різних причин місцевий хор не брав участи у Святі, зате прилагідні декламації шкільних діточок: Мартусі Пачовської, Ігора Стефанишина і Петруся Куньки, підготовані учителем п. Пачовським, вийшли чудово. Рецитація п. М. Стефанишин про Великий Зрив, була віддана з глибоким чуттям та вислухана приявними з великим захопленням. Пані Марта Кокольська-Кобрин проспівала три пісні з питомим її жаром при акомпаніяменті П. Левицького. Панна Оля Бучинська нова артистка відіграла на скрипці, при акомпаніяменті п. Чапельської, три клясичні сюжети, за що нагороджено її довгими оплесками. Ще виступали два бандуристи з двома солістками.

Академію закінчено грімким „Ще не вмерла Україна".

Т. Г.

Дітройт, Міш.

Вечір у пошану Богдана Пюрка.

Літературно - Мистецький Клюб присвятив покійному проф. В. Пюркові один із своїх вечерів, на якому з'явилось ок. 60 осіб, симпатиків цього заслуженого музики. Це було в неділю, 29 листопада ц. р. Отворив Вечір гол. Клюбу М. Важанський невеличким, але характеристичним для індивідуальности Пюрка спомином, як він хотів започаткувати Літ.-Мист. Клюб у Дітройті і шукав людей, які б цьому пляновi співчували та дали підтримку в його реалізації. — Повне насвітлення Покійника, як музики, організатора музичних імпрез і громадянина, дав д-р Витвицький у довшій доповіді „Шляхом українського музики". Доповідач представив в незвичайно цікавому унятті політично-культурні умовини після першої війни, в якій проходила праця українських мистців, зокрема музик, і з'ясував цю працю музик у різних її (що так скажемо) кліматах, у Празі, у Львові, в Києві і знову у Львові та в Дрогобичі, де довгі роки діяв Пюрко. Доповідач, подаючи моменти з його життя, накреслив правдиву, непідроблену сильветку діяча-музики, що горів весь час цікавими інвенціями і від етапу до етапу йшов накресленою ним дорогою, осягнувши свій апоґей в ролі організатора Оперового Ансамблю і дириґента Дітройтської Симф. Оркестри. Його зв'язки з усіми укр. музиками, його ентузіястичне бажання виявити себе чимсь помітним в ділянці рідного музичного мистецтва, його праця на терені Літ.-Мист. Клюбу і завжди громадське наставлення, ставлять його в ряди небуденних індивідуальностей, яких ім'я повинно бути тривко записане.

В концертовій частині виступили з кола тісніших співпрацівників проф. Пюрка при організації оперних вистав і концертів відомі артисти: Наталя Носенко й Ігор Зайферт. Перша відспівала арію з опери „Мадам Ватерфляй" Пуччіні і Людкевича „Спи дитино моя". І. Зайферт вибрав для свого виступу арію з опери „Тоска", Пуччіні, серенаду Арлекіна з опери „Паяци" Лонкавелло і Лисенка „Безмежнеє поле". Захоплюючий спів Носенко і Зайферта, в який вони вложили теж свої глибокі почуття для невіджалуваної пам'яті приятеля, причинився до гідного звеличання пам'яті Покійника, ставлячи цей Вечір теж з боку мистецького на високий рівень.

Д-р Г. Годів, гімназійний товариш проф. Пюрка, відчитав короткий, але розчулюючий у своїй безпосередності спогад про хлопячі часи його, про приналежність до тайного гуртка і живу діяльність у ньому, про зберігання і комплетування „арсеналу" зі зброєю і муніцією, тощо.

Згадаємо ще, що дострій фортепіяновий був у руках Ольги Дубрівни-Соловій. Свою нелегку ролю при оперових аріях вона виконала майстерно.

В. Нест-вич.

Ірвінгтон, Н. Дж.

На допомогу залишенцям.

У дні першого листопада 1953 р. відправили поминальне Богослуження і панахиди за умерших, або згинувших на війні членів родини п. Івана Дацківського.

Після церковної відправи, рідні та ближчі приятелі пішли на обід, що відбувся в домі вищезгаданого. В часі гутірки та пригадок, що сталось, та як і де хто помер, або згинув (слово забирали пп. Д. Горбач, Ю. Марищук, М. Дацковський, Федик, М. Зелінська і багато інших) виринула думка, що бажаючи прославити пам'ять умерлих членів роду, треба датком для залишенців в Европі виблагати Божого милосердія для живущих членів цього ж роду, які залишились там, поза куртиною. Усім присутнім ця думка подобалась і пп. М. Дацковський (Ютика) та Ю. Марищук (Ню Йорк) перевели збірку, що у висліді дала $52, які вислано до ЗУАД Комітету у Филаделфії.

Жертви зложили: по $5: В. і М. Федик, М. і С. Зелінський, С. і Анна Марищук, Карло М. Слома, і родина К. Марищук; М. і К. Вовчук $4; по $3: М. Дацківський і В. Дацківський; по $2: Ю. Марищук, Д. і Т. Горбач, А. Дацківський, Й. Голубович, Г. Верка і С. Голубович; по $1: Т. Вілан, П. Венке, В. Боярський, В. Голубович і П. Романчук.

Отак примірно згадали умерших, а не забули і про живих братів своїх.

Учасник.

Ню Йорк, Н. Й.

Загальні Збори Пластприяту.

Дня 20-го грудня відбулись тут 3-ті Загальні Збори місцевого Пластприяту, громадської організації, яка має за завдання допомагати зорганізованій в Пласті молоді. У президії зборів були: Богдан Левицький, Марія Карпевич, Кость Копачинський, Михайло Вілоус та Орест Клюфас. Із звідомлення дотеперішнього голови місцевого кружка Пластприяту, п. В. Соболти, виходило, що кружок має 236 членів, допоміг вислати 36 дітей до літнього табору, закупив устаткування для пластової домівки і т. п., зокрема дав велику допомогу для пластової оселі в Іст Четтем, Н. Й.

Касові прибутки кружка в звітовому році виносили $4,635.23. До нової старшини кружка вибрані: д-р Богдан Левицький, голова; мґр. Іванна Рожанковська, заст. голови і секретарка; Микола Григорович, касир і Марія Карпевич, Маріян Попель, Осип Стефанишин, Наталія Вілоус, Ольга Граб, Данило Мох і Богдан Вілоус, члени. До контрольної комісії увійшли: о. Іван Ткачук, д-р Ярослав Восвідка та інж. Богдан Соболта.

В окремій резолюції збори Пластприяту звернулись до Українського Конґресового Комітету з проханням:

1) Видати заклик до українського громадянства на терені Америки творити Кружки Приятелів Української Молоді при кожній вже існуючій Організації Молоді.

2) Створити при УККА Відділ Опіки над Українською Молоддю — в склад якого входили б представники від Кружків Приятелів всіх Організацій Молоді на терені ЗДА.

3) Створити при УККА Референтуру Молоді, яка координувала б працю всіх Організацій Молоді, співпрацювала б з Відділом Опіки над Українською Молоддю та несла моральну і матеріяльну допомогу всім організаціям української молоді.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„ВІДСУТНІСТЬ ХОРОШИХ ПІСЕНЬ ПРО РАДІСНИЙ ТРУД"

В. Щоголів пише в „Радянській Україні" про „народні таланти" на Буковині, які виступали на пописі Заставнівського району. Автор хвалить цей попис, який відбувався під гаслом „Розквітай земле колгоспна", але він не зовсім вдоволений, бо „на огляді не було показано жадної одноактної п'єси. Українські драматурги все ще залишаються у великому боргу перед художньою самодіяльністю. Ніхто з виконавців (а їх було понад 1,700 чоловік) не виступив з політичною сатирою.

Відсутність цікавих одноактних п'єс і невеличких музичних комедій, а також хороших масових пісень про радісний труд, про комуністичну партію, про боротьбу народів за мир в значній мірі перешкоджає роботі гуртків художньої самодіяльности як на селі, так і в місті"

Автор домагається „політичної сатири". Але проти кого ця сатира має бути звернена? Чи проти окупантів із Москви? Не можуть українські люди складати „хороші масові пісні про радісний труд", бо його зовсім немає в панщизняній російській системі.

„СТРИЙСЬКІ БРАКОРОБИ"

Студент Глухівського технікуму механізації та електризації сільського господарства О. Асютин пише в „Радянській Україні" про те, які осяги мають Совєти у взуттєвій промисловості.

„Ще з початку навчального року я збирався придбати собі добротні черевики. Нарешті трапилась така нагода: Одержавши чергову стипендію, я пішов до глухівського магазина ч. 3. Там на полицях побачив взуття в коробках, на яких написано: „Стрийська взуттєва фабрика Дрогобицької области. Перший сорт".

„Знайшов те, що шукав", — подумав я собі.

Заплативши гроші, я взяв черевики і, радіючи, пішов додому. Але недовго довелося мені радіти. Через три дні мої черевики мали такий вигляд, ніби вони взяті з утилю, а через тиждень у них зовсім відпали підошви.

Пізніше я довідався, що таке незвичайне „поводження" черевиків Стрийської фабрики не виняток. Тут браковану продукцію часто видають за першосортну. Внаслідок цього фабрика одержує багато рекламацій від торговельних організацій і безпосередньо від споживачів. Проте директор Стрийської взуттєвої фабрики тов. Небаба не вживає ніяких заходів для поліпшення продукції, не прислухається до справедливих вимог споживачів".

А окупанти України трублять на весь світ, який то у них „проґрес" і які осяги у всіх ділянках продукції.

„ЗАБЕЗПЕЧИТИ МУЗЕЙ ПРИМІЩЕННЯМ"

„В Дніпропетровську є обласний красзнавчий музей. За 50 років свого існування музей зібрав величезну кількість надзвичайно цінних археологічних історичних та етнографічних матеріялів. Він має значні колекції зброї і знаряддя кам'яної епохи, предмети скитської та інших стародавніх культур, колекції зброї XVI-XVIII століть, нумізматичні колекції, унікальні зразки народного мистецтва.

Після Жовтневої революції музей збагатився дуже цінними історичними матеріялами, що належать до періоду 1917-1920 рр., експонатами з часів Великої Вітчизняної війни.

Але даремно шукатиме відвідувач у залях музею експозицій, які б послідовно відбивали історію краю від найдавніших часів до наших днів. Багато музейних скарбів лежать невикористаними.

Винні в цьому не працівники музею. Приміщення музею мале і не дає змоги експонувати всіх його багатств. До речі, будинок, в якому розміщений музей, дуже цікавий своєю архітектурою, давно потребує ремонту і реставрації.

Дніпропетровськ — один з найбільших індустріяльних і культурних центрів країни — повинен мати новий і просторий будинок історико-археологічного і красзнавчого обласного музею."

Повищого листа написав до „Радянської України" Г. Могуцкий. Лист цей свідчить, як у дійсності російсько - комуністичні наїзники дбають про культуру поневоленої України, бо на словах — то їхнє піклування дуже велике.

НІОДНА КУЛЬТУРНА ЛЮДИНА НЕ МОЖЕ ОБІЙТИСЬ БЕЗ РІДНОГО ЩОДЕННИКА

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Англії

ПІДГОТОВА ДО СВЯТКУВАНЬ 700-ЛІТТЯ ЛЬВОВА В БРИТАНІЇ

На запрошення ген. вікарія о. Малиновського, зійшлися в Лондоні представники всіх більших українських громадсько-суспільних організацій в числі 12 осіб і створили Діловий Комітет для відбуття святкувань 700-ліття Львова впродовж грудня ц. р. Це вперше від часу внутрішньо-громадського розколу українців у В. Британії, що представники „Союзу Українців у В. Британії" і „Об'єднання Українців у В. Британії" засіли в одній комітеті.

СВЯТКУВАННЯ ПОКРОВИ ПРЕЧИСТОЇ В ГАНЛЕЇ

25 жовтня 1953 р. мешканці фабричного міста Ганлей та його околиць вперше зустрілись з урочистими святкуваннями українців, зв'язаними зі святом Покрови.

Свято почалось в 14-тій годині урочистим Богослуженням в англійській католицькій церкві, яке правив о. М. Габак в асисті оо. М. Матичака та П. Лісовського. Співав місцевий хор під керуванням п. Г. Сачика. Простора церква була заповнена в більшості англійцями, між ними представниками англійських шкільних заведень, які з увагою слідкували за Богослуженням. Зворушливою хвилиною для всіх вірних було приступлення до св. Тайн діточок в білих одягах, як також провідників свята.

При кінці св. Літургії о. М. Габак звернувся до вірних зо словом, в якому пояснив культ Пречистої Діви Марії у нашому народі, а порівнюючи її зі земською матір'ю, підкреслив на прикладах неперервну опіку, якою вона оточує вірних Свого Сина. Даючи приклади любови та дбайливого піклування земської матері до своїх дітей, сказав він — як же ж стократно більша мусить бути опіка та любов Матері Христа, Покровительки людського роду! Чудесні появлення в Люрді, у Фатімі та в українських місцевостях є наявними доказами цієї любови та небесної опіки. Український нарід повинен бути гордий з того, що вже кн. Ярослав Мудрий віддав Україну під Покров Марії.

В Арґентині

ПЕРША УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

11-го жовтня ц. р. відбулися Основуючі Загальні Збори Кредитової Кооперативи, з відповідальністю уділами в Буенос Айресі, на яких прийнято статут, означено висоту вписового на 20 пез. та уділу на 100 пез, вибрано Управу та Синдика.

Показалося, що українська колонія потребує великої самопомочі так, як це було в краю, та як і тут помагають собі інші народи, як італійці, французи чи англійці і інші, що мають тут багато розвинених кредитових установ.

Включаючись в другий п'ятилітній плян арґентинської держави, створили і українці цю першу фінансову базу, до якої ввійшло членство та оборотові фонди, зібрані в Допомоговій Касі. Понад 250 членів, понад 150,000 пез оборотових фондів дає змогу до негайного її уруxомлення. Початок добрий, Кооператива стоїть на тривких основах і розвиватиметься скоро. До всього треба ще додати, що до Управи увійшли люди, які дають запоруку правильного розвою Кооперативи.

В Канаді

Л. ОРЛИГОРА В КАНАДІ

9 листопада прибув до Канади з Німеччини письменник Лев Орлигора, якого оповідання друкувалися й на сторінках „Свободи".

Л. Орлигора народився в Олександрії, Херсонської области, син українського селянина. Батьків його заслали в 1936 році. Самий він перебував спершу в Кременчуці, а відтак у Харкові, де студіював у Харківському Бібліотечному Інституті. В 1940 році був арештований і до вибуху німецько-совєтської війни перебував у т. зв. астраханській трудовій колонії.

29 листопада 1953 р., у великій залі української православної громади з ініціятиви бувших вояків 1-ої Дивізії Української Національної Армії, Спілки Української Молоді, Станиці Пласту та Спілки Визволення України відбувся вечір зустрічі українського громадянства м. Торонта з письменником Левом Т. Орлигорою.

З'ЇЗД УКРАЇНЦІВ - КАТОЛИКІВ МАНІТОБИ

Від 20—22 листопада ц. р. відбувся у Вінніпеґу, Манітоба, Канада, з'їзд українців-католиків названого стейту. Прибули понад 200 делеґатів з найдальших закутин стейту і від таких католицьких організацій. Братство Українців Католиків, Ліга Українських Католицьких Жінок, Українське Католицьке Юнацтво, Запомогове Т-во св. Йосафата, Запомогове Братство св. Миколая, Обнова, Українсько-Католицький Клюб. Після молебня в храмі св. Володимира і Ольги, що його відправив Преосв. Максим Германюк, і після виголошення привітальних промов, пані Марія Дима поділилася своїми враженнями з подорожі до Европи на світовий Конґрес Матерей в Брюсселі і з своєї авдієнції у Папи в Римі. Напрямні для З'їзду і для нарад конвенцій подав у свому докладі єпископ-помічник Манітобського Екзархату, Кир Максим Германюк.

У рямцях того З'їзду відбула свою конвенцію Ліґа Українських Жінок Манітоби. Вибрано нову Управу ЛУКЖ, що діє в границях дієцезії Манітоби, з головою Гізелею Судол у проводі. До Управи належить загалом 19 жінок. Водночас радила окремо сесія чоловіків, зорганізованих у Братстві Українців Католиків. Голова БУК, адв. Антін Яримович, який є також головою Комітету Українців Канади, проводив нарадами. Іван Козоріз виголосив доповідь на тему „Потреба українських рідних шкіл". Обговорено теж організаційні справи й вибрано нову Управу БУК з д-ром Яримовичем, як головою, у проводі.

На одночасній конвенції Українського Католицького Юнацтва (УКЮ), виголошено такі доповіді: „Новий статут УКЮ" (М. Бакушка), „Нова система для УКЮ" (п-на Г. Ґошоляк), „Минувшина і будуччина УКЮ" (Іван Новосад), „Праця УКЮ в Манітобі" (Нестор Галярник) і „Важливість в Канаді рідних шкіл, їх організування і забезпечення учительським персоналом" (Марія Водпарчук). Вибрано нову Управу з головою Оленою Кабляк у проводі.

На кінцевій спільній сесії Українців Католиків Василь Валл інформував про Конґрес Українців Католиків в Едмонтоні і Конґрес Українців Канади в Вінніпеґу. Вибрано нову Управу, якої головою став І. Козоріз і секретарем о. Іжик. Прийнято резолюції, з яких перша говорить про конечність святкувати в грудні 700 роковини коронації Данила і заснування Львова. Перша така Академія відбулась 22 листопада ц. р. в залі „Просвіти" у Вінніпеґу.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЧЛЕНАМ І ВІДДІЛАМ У. Н. СОЮЗУ

Зближається кінець року, а тимсамим і цей час, коли то У. Н. Союз робить підсумки своєї цілорічної праці, та переводить замкнення всього діловодства. Тому, щоб уможливити головній канцелярії У. Н. Союзу поробити замкнення на час, прохаємо членів сплатити свої вкладки відділовим секретарям, а секретарів прохаємо прислати цього місяця членські вкладки скорше ніж це звичайно буває. Виказп і рахунки за місяць грудень вже вислані всім відділам з виїмком тих, які не заплатили вкладок за місяць листопад. Зокрема, звертаємо увагу цих відділів, які звичайно спізнюються з присилкою вкладок, прислати хоча тепер у місяці грудні всі належитості на час, так, щоб головна канцелярія могла дістати всі вкладки не пізніше як 29-го грудня. Щоб вкладки були зачислені на конто 1953 року, головний касієр мусить депонувати їх в банках не пізніше як до полудня 31-го грудня. Відділи, які не пришлють вкладок на час, будуть подані як довжники в річних і конвенційних звітах.

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ВИДАВНИЦТВО „ЧЕРВОНА КАЛИНА" в Ню Йорку, як моральний пересмник В-ва „Червона Калина" у Львові, застерігає собі отсим авторські управнення до всіх праць, що появилися друком у В-ві „Червона Калина" у Львові в роках 1922—1939.

Тому просимо Шановних Видавців, що задумували б перевидавати поодинокі праці В-ва „Червона Калина" у Львові, порозумітись у цій справі з В-вом „Червона Калина" в Ню Йорку.

Ню Йорк, в грудні 1953.

ЗА РАДУ ДИРЕКТОРІВ В-ва „ЧЕРВОНА КАЛИНА" В НЮ ЙОРКУ:

Д-р Никифор Гірняк, голова. Ред. Євген Зиблікевич, секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Управа Організації Оборони Чотирьох Свобід України, 1-го відділу в Нюарку, Н. Дж.

повідомляє, що

дня 2-го січня 1954 р. в год. 3. пополудні в приміщенні Української Чорноморської Січі при 506-508 — 18 Еве., відбудуться

7. РІЧНІ ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ.

Всіх членів, прихильників та симпатиків, як рівнож представників Організацій міста Нюарку запрошуємо до участи.

Управа ООЧСУ, 1-го відділу в Нюарку.

Републіканці приготовляються до виборів в 1954 році

Вашингтон. — Голова Республіканського Комітету, Леонард В. Голл скликав на доданні збори членів цього комітету, щоб обговорити кампанію партії на найближчій сесії Конгресу. Збори відбудуться 5 і 6 січня в Вашингтоні, і будуть першими за десять місяців. На них мають обговорити справу партійних фондів на вибори 1954 року та саму виборчу кампанію. На зборах обговорюватимуть також справу підтримки програми президента Айзенгавера на новій сесії Конгресу та справу єдности в рядах партії. В республіканській партії існують різниці в багатьох питаннях внутрішньої та зовнішньої політики, і на попередній сесії демократичні конгресмени й сенатори часто голосували за урядовим проєктом законів, тоді як деякі республіканці були проти цих законів. Тепер Республіканська партія змагає до того, щоб тісніше об'єднатися для підтримки політики свого президента, щоб можна було обійтися без демократичних голосів при ухвалюванні окремих законів, які запропонує уряд президента Айзенгавера. Ці справи обговорював вже президент із конгресовими республіканськими політиками.

В Ірані опозиція погрожує бойкотом виборів

Тегеран. — Внутрішня ситуація в Ірані ускладнилась до такої міри, що хоч уряд генерала Загеді панує над ситуацією, проте гострі репресії у відношенні до всієї протиурядової опозиції поставили під знак запиту можливість перевести сяк-так нормальні вибори. Докладний термін виборів ще не визначений, але вони вже розписані. Тим часом уряд закрив останню опозиційну газету, а вийнятковий закон, проголошений у зв'язку з недавніми вуличними демонстраціями з приводу відновлення дипломатичних взаємин з Англією, забороняє збиратися в публічних місцях більше як п'ятьом особам. Уряд твердить, що на таємному засіданні комуністичної і некомуністичної верхівки протиурядової опозиції вирішено вже виступити проти уряду з гаслом „Моссадек — переможець". Комуністи разом з націоналістами намагаються в іранських масах творити довкола Моссадека німб національного героя, щоб безкомпромісово боронив Іран від експлуатації збоку Англії.

Вбивник Троцького боїться залишати тюрму

Мехіко Сити, Мехіко. — Таємничий вбивник Лева Троцького боїться залишати тюрму і з тої причини не вносить прохання про звільнення. Він сидить в тюрмі під прізвищем Жак Монард, хоч дійсне його прізвище невідоме. Він уже відбув дві третини своєї 19 літньої кари, і згідно з законом має право на те, щоб йому подарували решту ув'язнення. Монард убив сокирою Троцького 1940 року. Тепер він боїться і троцькістів і сталіністів, бо перші можуть його вбити з помсти за свого вождя, а другі — щоб не виявив, хто наказав йому вбити супротивника Сталіна.

Українське оповідання в американському різдвяному виданні

У щорічному прегарному американському альбомному виданні „Кристмес" (цього року вийшла вже 23-тя така книжка), видавництва „Авгсбург Паблішінг Гавс" в Мінеаполісі, Мінн., надруковано також оповідання „Різдвяний вечір Марусі". Авторка: Ірина І. Грановська. Оповідання, з підзаголовком „Нарис із давньої України", має українську різдвяну тематику і описує деякі різдвяні звичаї в Україні, даючи в гарному англійському перекладі зразки українських колядок. На жаль, багаті ілюстрації до цього оповідання (арт. Едмунд Копсі) зраджують поверховне знання ілюстратора української ноші, типів і хатньої обстанови (напр., український господар із кремезними вусиками, має сорочку із вишиваних вгорі на рукавах!). Само оповідання гарне, сентиментально - зворушливе. Альбом „Кристмес" — величиною 68 сторінок, чудово виданий з технічного боку із вкладом різнокольорових образів.

ЗДА залишають свої кораблі для досліджування погоди

Вашингтон. — Державний департамент повідомив Міжнародну Організацію Цивільної Авіації в Монтреалі, що ЗДА вирішили залишити свої кораблі на Північному Атлантику для досліджування стану погоди та допомоги цивільному летунству під час перелетів через океан. Цю службу виконують 25 кораблів, в тому числі 14 американських, на які уряд ЗДА витрачає коло 13,000,000 доларів річно. В жовтні цього року державний департамент повідомляв був цю організацію, що ЗДА відкличуть свої кораблі, бо утримання їх коштує занадто дорого. Тепер державний департамент, вирішив, що ЗДА залишаються членом Міжнародної Організації Цивільної Авіації, але просять зменшити число своїх кораблів і видатків на утримування організації.

● Французький уряд заявив, що коли індо-китайські комуністи хочуть миритися, то повинні звернутися з цією пропозицією безпосередньо до уряду, а не користати з шведських газет чи совєтського радіо для посередництва.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БІНГЕМТОН, Н. Й. — Т-во Запорозька Січ, відд. 21, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 3. січня. На зборах буде звіт урядників, контр. комісії і вибір урядників на 1954 рік. Проситься всіх членів обов'язково прибути на збори, що відбудуться о 2. год. попол., в Укр. Домі, 43 Downs Ave.—П. Садивець, секр.

ТИММИНС, ОНТ. — Відд. 456 ім. В. Хмельницького повідомляє, що річні збори відбудуться 3. січня 1954, о год. 5. попол. в У.Н.О. під ч. 50 Elm St. North, cor. 5th Ave. Проситься прийти та вибрати заряд на рік 1954. Родичі вписуйте своїх дітей до УНСоюзу і пробуйте забрати свої членські книжечки до підпису. — В. Гичар, гол.; В. Воркевич, писар.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Управа Т-ва ім: Д. Вітовського, відд. 301, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 3. січня 1954, в залі при церкві св. Володимира, 2238 W. Cortez St., о год. 12:30 вполудне. В програмі: звіт уступаючої управи та ревізійної комісії, вибір управи, намічення діяльности на рік 1954 та товариське прийняття. Просимо членів взяти якнайчисленнішу участь, щоб успішно полагодити ці важливі справи. — В. Іващук, гол.; М. Савчин, фін. секр.; Я. Чернявський, рек. секр.

КИРКЛЕНД ЛЕЙК, ОНТ. — Т-во ім. Віласа і Данилишина, відд. 446, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться 1. січня 1954 о год. 2. в У. Н. Домі під ч. 54 McCamus Ave. Обов'язком всіх членів прибути точно на означений час. — М. Заволій, предс.; М. Товтрівський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Річні збори Бр. св. Василія, відд. 364, відбудуться в п'ятницю, 1. січня 1954, в залі У. Н. Дому (Іст) під ч. 3161 E. 93rd St., Kinsman Rd. з таким порядком: звіт уст. уряду, вибір уряду, поправка деяких точок статуту, пляни на будуче та багато інших важних справ. Присутність усіх членів конечна. — Г. Кукіс, предс.; С. Крефт, касс.; І. Стойка, рек. секр.; Я. Кравчук, фін. секр.

МЕКАДУ, ПА. — Повідомляється членів Б-ва Сош. св. Духа, відд. 7, що річні збори відбудуться в п'ятницю, 1. січня 1954 р. о год. 10. рано. Обов'язком кожного члена є бути присутним на тих зборах. — П. Демко, предс.

CLEVELAND, O. — St. Mary's Lodge — Branch 112, will have their annual meeting on January 3, 1954 at 2 p.m. in the St. Peter and Paul church hall. Please make every effort to attend — as there will be election of officers and important matters to discuss. — Ann M. Cooper, Sec.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во „Українська Січ", відд. 39, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 3. січня 1954 о год. 3. попол. в залі У. Н. Дому. Проситься всіх членів прийти обов'язково і точно на збори. — Управа.

КЛІВЛЕНД, О. — Загальні річні збори відд. 240 ім. Е. Коновальця, відбудуться в неділю, 3. січня 1954, о год. 2:30 попол., в У. Н. Домі при 2253 В. 14-ній вул. Звітування управи та відчитання касового звіту, вибір управи на 1954 рік. Проситься всіх членів обов'язково прибути. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Річні збори Бр-ва св. Володимира, відд. 130, відбудуться в суботу, 2. січня 1954, о 8. год. вечорі, в приміщенні Укр. Кат. Вет., 33 Іст 7. вул. В програмі зборів звіт урядників і контр. комісії та вибір урядників на 1954 рік. Присутність членів обов'язкова. Після зборів прийняття-гостина. — О.Марків, предс.; Г. Лучанко, фін. секр. М. Кравчук, кас.; І. Малець, рек. секр.

Посмертні Згадки

ЛУКА ДОМАНЧУК, активний член відд. 301 УНСоюзу в Шікаго, помер 12-го грудня 1953, проживши 64 роки. Покійний походив з Немилова, пов. Радехів. Був кількакратно предсідником відділу, учасником 2 конвенцій УНС, одним з основоположників відділу і укр. правосл. парафії, при якій знаходився відділ. Залишив у смутку дружину Анну, дочку Любу, сина Володимира і 5 внуків. Похорон відбувся 15. грудня. — В. Й. П.! В. Іващук, гол.

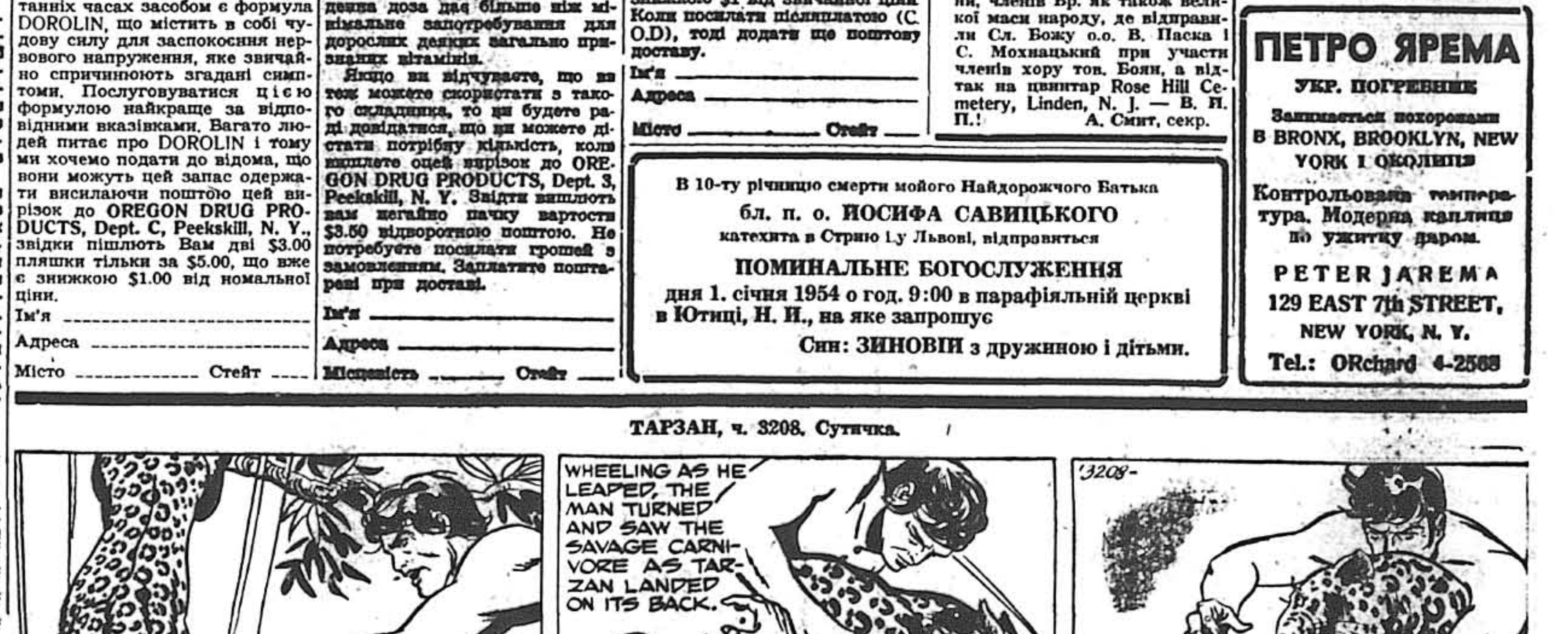
МИХАЙЛ ПРОЦАК стар. довголітній член Бр. св. Володимира, відд. 65 УНС в Елизабет, Н. Дж., помер 9-го грудня в 78. р. життя. Покійний походив, із села Воля Нижна, пов. Сянок, Галичина. Був одним з найстарших членів, та останнім з організаторів Бр. і парафії св. Володимира в Елизабет. До УНС вступив 1902 року. Був щирим жертводавцем і добрим українцем. Покійний полишив у смутку дружину Анну, дві доньки Анну і Марію, 3-ох синів, Теодора, Михайла мол., Івана і сім внуків. Похорон відбувся в суботу, 12. грудня, з укр. пох. заведення М. Литвина до укр. катол. церкви св. Володимира при участи родини, членів Бр. як також великої маси народу, де відправили Сл. Божу о.о. В. Паска і С. Мохнацький при участи членів хору тов. Боян, а відтак на цвинтар Rose Hill Cemetery, Linden, N. J. — В. Й. П.! А. Смит, секр.

В 10-ту річницю смерти мойого Найдорожчого Батька
бл. п. о. ЙОСИФА САВИЦЬКОГО
катехита в Стрию і у Львові, відправиться
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
дня 1. січня 1954 о год. 9:00 в парафіяльній церкві в Ютиці, Н. Й., на яке запрошує
Син: ЗИНОВІЙ з дружиною і дітьми.

КОМУНІКАТ.

Закликається всіх колишніх вояків 1-ої Української Дивізії, Української Національної Армії, колишніх юнаків(-чок) і колишніх летунських помічників(-иць), що перебувають в місцевостях, де нема Станиць Братства кол. Вояків 1. УД УНА, а є зацікавлені в його діяльності, зголошуватися в справі їх членського оформлення на нижче подану адресу:
ІВАН С. КОРОПЕЦЬКИЙ, 162 W. Main St., Somerville, N. J.

ТАРЗАН, ч. 3208. Сутичка.

Тарзан голосно заричав, щоб остерегти свого компаньйона, і відвернути увагу Шіти від його здобичі.

Коливаючися від його скоку, людина обернулась і побачила дикого м'ясожера, коли Тарзан сідав на його хребті.

Мавполюдина стиснула кругом шию Шіти, коли пантера пробувала повернутися, щоб розірвати на шматки свого ворога.